

Pensioen of geen pensioen?

Een tijdsvraag

Door: Ragner Onrust
Februari 2012

Of er straks nog een pensioen bestaat en in welke mate is een vraag die momenteel veel mensen bezighoudt, al is het volgens mij nog vrij oppervlakkig. Men spreekt al enige tijd over hervormingen en meent dat een verhoging van de pensioenleeftijd een oplossing biedt. Maar is dat zo? In dit pamflet een kritische beschouwing van het pensioensysteem.

In de eerste plaats meen ik dat de basis van het pensioensysteem fundamenteel verkeerd geënt is. Immers we willen rendement op de inleg om de pensioenen tot grotere hoogte op te bouwen dan met de inleg mogelijk is. Daarvoor zijn er echter een aantal kwalijke fenomenen ontstaan, die ik graag wil benoemen en vervolgens bespreken:

1. Er wordt geïnvesteerd in vastgoed;
2. Er wordt geïnvesteerd in winstgevende bedrijven
3. Er wordt geïnvesteerd in speculaties met voedsel en grondstoffen

De gevolgen zijn niet direct zichtbaar, maar evenwel zeer zorgelijk. Immers:

1. Door te investeren in vastgoed en daarop rendement te willen maken, drijft men de prijzen van vastgoed op. Zeker gezien het uitgezette kapitaal van de pensioenfondsen ten opzichte van de vastgoedvoorraad kan men zeggen dat de investeringen mede voor een enorme hoeveelheid overwaarde in het vastgoed heeft gezorgd. Men wilde rendementen van tientallen procenten, want dan groeide het vermogen lekker snel. Wat men niet realiseerde, of in ieder geval de toekomstige pensionado niet, is dat hierdoor het eigen pensioen in de wielen wordt gereden. Immers, hoge vastgoedprijzen betekent duur produceren en daarmee dure producten, of producten uit het buitenland en daardoor in het binnenland hoge uitkeringskosten en daarmee belastingdruk. De winkels huren duur en berekenen dat door in de kosten van de producten. Ook de seniorenwoningen stijgen natuurlijk in prijs zodat het ook daarin duur wonen is. Tenslotte zullen ook de verzorgingshuizen en medische centra, waar je als gepensioneerde over het algemeen toch meer gebruik van maakt zullen de lasten doorberekenen. Dit alles met de gebruikelijke toeslag voor het rendement van de onderneming van zo'n 10%. Dus als pensioenfondsen een rendement van 5% op hun vastgoed halen, betaald de gepensioneerde-in-spe daar 5,5 % voor
2. Ook goed lopende bedrijven zijn in trek bij de pensioenfondsen. Hoe meer winst, hoe beter het rendement. Op het eerste gezicht lijkt dat te kloppen, maar nader beschouwd doemt er toch een probleem op. Immers wie betaalt uiteindelijk de winst van de onderneming? Waar komt dat geld vandaan? Uiteindelijk toch weer bij Jan met de Pet die zijn pensioen aan het opbouwen of aan het opsouperen is. Hoe beter het rendement van de pensioenfondsen, hoe sneller de prijs van het levensonderhoud stijgt. Het enige voordeel voor Jan kan zijn dat bij een internationaal bedrijf Jean is of John die de winst financiert. Maar dat geldt al snel vice versa ook, dus ook daar schieten we niet veel mee op. Daarnaast was er vanwege de rendementsbegeerte ook nauwelijks meer spraken van een ethisch beleggen en werd veelvuldig in wapenindustrie en soortgelijke bedrijven geïnvesteerd. Met bloedgeld werden de pensioenen opgebouwd.
3. Een derde fundament voor het rendement vormen de speculaties met voedsel, brandstoffen en grondstoffen. Ook hier geldt weer dat Jan dat meteen merkt aan de hogere voedselprijzen, hogere benzineprijzen en hogere productprijzen in de winkels. Bijkomend ethisch bezwaar is dat er werkelijk mensen verhongeren vanwege deze praktijken en dat anderen die de speculatiegoederen in concessie hebben of daar macht over hebben, daar ongelofelijk grof aan verdienen waardoor de verschillen tussen rijk en arm alleen maar toenemen.

Als Jan zich hiermee niet zelf in zijn vingers snijdt, dan is het toch minstens zo dat hij er weinig mee opschiet en feitelijk het rendement van de pensioenfondsen zelf betaald middels hogere levenskosten. Ik durf de stelling aan dat hij veel beter af zou zijn wanneer hij een hogere inleg zou betalen en de pensioenfondsen geen of slechts zeer geringe rendementen zouden nastreven. Jan zou dan meer kwijt zijn aan zijn pensioen, maar omdat het prijspijs lager zou blijven, zou hij veel goedkoper kunnen leven.

Mijn voorstel voor de hervorming van het pensioenstelsel zou onder andere inhouden:

- a. Pensioenfondsen investeren enkel in zorg, cultuur, nustbedrijven (die we dan weer genationaliseerd hebben), (openbaar) vervoer (ook genationaliseerd), opleidingsinstituten (o.a. zorg), natuur, duurzame ontwikkeling en recreatie.
- b. Hierbij streven ze geen of lage rendementen na.
- c. Er wordt bij de investeringen uitgegaan van de behoeftes van de gepensioneerden; streven om de bevrediging van die behoeftes in de toekomst te verzorgen.
- d. Het rendement is niet in geld maar in verzorgd zijn en voldoening terug te vinden.

Add a. Door te investeren in die zaken die voor de gepensioneerde van belang zijn, door hem gewenst worden, kan dit voor de toekomst verzekerd worden. Dit kan onder andere door subsidie van een senioren-kortingskaart en soortgelijke.

Add b. Door de rendementen laag te houden kunnen niet alleen de gepensioneerden voor lagere kosten leven maar ook de niet gepensioneerden goedkoop van cultuur, zorg, welzijn, natuur, recreatie en duurzame ontwikkeling genieten. Immers degenen die dat verzorgen kunnen goedkoop geld lenen en de winst in kwaliteit omzetten.

Add c. Er moet goed geanalyseerd worden wat de behoeftes van gepensioneerden zijn. Wat willen ze? Hoe willen ze hun tijd invullen? Wat hebben ze nodig? Daarop kan dan de investering gericht worden. Als er veel zorg nodig is, dan veel investeren in de opleiding van verzorgenden en de zorginstellingen. Wil men vooral veel op vakantie dan is misschien zelfs een luchtvaartmaatschappij een optie. Aan de hand van hoe men wonen wil, kan er in vastgoed geïnvesteerd worden.

Add d. Uiteindelijk sluit het pensioensysteem zo aan bij de gepensioneerde en draait het niet langer zichzelf in de soep.